

Worden jongeren steeds slimmer?
16 april 2020
Door Dr. P.M. (Piet) Murre

We worden steeds slimmer in Nederland. Vooral de jongeren. Want er zijn steeds meer vwo'ers en havisten. Het aantal vmbo'ers daalt. Maar worden we inderdaad steeds slimmer? Wat is hier aan de hand?

Laten we eerst even preciezer naar enkele cijfers kijken. Van 1990 tot 2010 [steeg](#) in de derde klas het percentage vwo'ers met bijna 50% en hetzelfde geldt voor de havo. Het aantal leerlingen dat naar het vmbo ging nam navenant af. Dat zal in de praktijk hebben betekend dat een aantal leerlingen die anders naar de havo waren gegaan nu het vwo hebben gevolgd. Maar als dat het enige zou zijn zouden er procentueel veel minder leerlingen op de havo hebben gezeten. Dat is niet zo; er zijn kennelijk heel veel leerlingen die anders het vmbo zouden hebben gedaan naar de havo gegaan. Een netto verschuiving dus van vmbo naar havo naar vwo.

Zijn we, of althans de tieners, gemiddeld slimmer geworden? Dat vraag ik me af. Hoewel bijvoorbeeld het gemiddelde IQ al heel lang lijkt te stijgen (het 'Flynn-effect') gaat dat lang zo snel niet als de trend om leerlingen 'hoger' geplaatst te krijgen. Zou het niet eerder een combinatie kunnen zijn van onder meer druk vanuit samenleving en inspectie (af- en doorstroomcijfers), verwachtingen vanuit ouders, gevoeligheid voor de status en economische kansen van een hogere opleiding, en langzaam veranderende (lees: makkelijkere) eindexamens? Docenten die al tientallen jaren in het vak zitten hebben de examens, en ook de gemiddelde leerling in vwo- en havoklassen, in elk geval duidelijk zien veranderen.

Het is opvallend dat terwijl de trend zich voordeed naar 'steeds hoger' er initiatieven ontstonden als plusklassen in het vwo en de zogenaamde vakhavo. Plusklassen en wellicht ook tweetalig onderwijs in het vwo lijken een antwoord te zijn op een behoefte aan meer uitdaging voor een deel van de leerlingen. Waarschijnlijk grotendeels voor die jongelui die ook 30 jaar geleden naar het vwo zouden zijn gegaan. De vakhavo is een beroepsgerichte variant van de havo. Ook niet zo gek dat daar behoefte aan was, als de havo bevolkt wordt door leerlingen die ooit naar het vmbo gegaan zouden zijn.

Zijn leerlingen steeds slimmer geworden? Niet zonder meer dus. Gelukkig zegt dat niets over de vraag hoeveel ze waard zijn.